

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane do konca 1891. leta 40 kr., potem pa 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15. kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“ ali pa odboru „Slovenskega društva“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

1. števil.

V Ljubljani, dne 4. julija 1891.

I. leto.

„Rodoljubu“ na pot!

Vsak izkušen narodnjak vé, da je bilo včasih drugače na Kranjskem, kakor danes. Roko v roki borila sta se duhovnik in posvetnjak za narodni obstanek in materni jezik, prav tako, kakor se borita še dandanes v Koroški, na Primorskem in na Štajerskem. Ta sloga dovela je konečno do zmage pošteno stvar in posrečilo se je našemu narodu na Kranjskem, da je precej krepko vrgel ob tla najhujšega svojega sovražnika — nemčurstvo.

Vsakdo je radovoljno in z globokim spoštovanjem priznal nevenljive zasluge, ki si jih je za to zmago steklo naše duhovništvo, nasprotno pa tudi ni prišlo na um vrlim našim soboriteljem duhovniškega stanu, da bi nam bili očitali mlačnost v verskih zadevah. Saj so dobro vedeli, kako globoko ima vcepljeno v srce slovenski narod sveto vero svojih očetov, da je ta vera svetinja vsakemu Slovencu in da se zanjo ni treba prav nič bati. Iskali pač niso strahov, kjer jih ni bilo in jih ni!

Veselili smo se tedaj v bratski slogi svoje zmage ter jeli pripravljati se na pomoč svojim bratom izven Kranjske, ki se še vedno — in na čelu jim zopet vrli njihovi duhovni pastirji — boré na vso silo za svoj narodni obstanek.

Na domači prepir nihče ni mislil in vender je prišel!

Zasejala se je med nas stranka — kdo jo je zanesel, o tem danes nočemo govoriti — ki se je izneverila stari slovenski zastavi ter sluteč v vsakem narodnem napredku nevarnost za vero, poteptala v blato naše najodličnejše pisatelje in pesnike, hotela v nič potisniti naše najboljše može in vsacega, kdor se je upal v bran postaviti temu početju, ožigosala kot verskega mlačneža ali pa celo brezverca! Neizmerno je slovenske posvetnjake zbolelo to očitjanje, kajti dobro vedoč, da hodijo isto pot, kakor njih predniki, niso si bili v svesti nobenega greha.

A brez uspeha je bila vsaka prepričevalna in svarilna beseda, vedno gosteje so postajale vrste nove stranke, pristopili so ji iz strahu, nekaj pa iz osebnih namenov, tudi ljudje, katerim o veri ne pristojá sodba in konečno ustanovila si je ta stranka čez glave vseh treznomislečih narodnjakov svoje lastno politično društvo.

Uvidevši torej, da skupno delovanje v prid narodu ni mogoče, stopili so tudi zapuščeni napredni narodnjaki v svoj krog, v „Slovensko društvo“.

A komaj se je to društvo prikazalo prvič na pozorišči, pričeli so narodni razkolniki kazati narodu pristaše njegove kot brezverce in bogokletnike, ki ne bi imeli drugega namena, kakor trgati iz src narodu versko njegovo prepričanje! V tisoč in tisoč iztisih trositi se je jelo tako obrekovanje v narod, katerega so take vesti naposled zares zbegale.

Takega početja pa napredni in za blagor naroda odkritosrčno vneti narodnjaki niso smeli več mirno gledati. — Sklicalo je zategadel „Slovensko društvo“ 4. p. m. shod, na katerem se

Kdor ne želi lista sprejeti, naj ga blagovoli drugemu izročiti!

je izreklo, da naj se stranka, stoječa za društvom, organizuje kot posebna „**narodno-napredna stranka**“ in da naj se prične ob enem izdavat poseben list, ki naj prostemu narodu kaže, da ta stranka ni brezverska in tudi ne visokospoštovanemu duhovskemu stanu sovražna, da ona marveč drži kvišku staro slovensko zastavo, pod katero so se nekdanj združevali vsi rodoljubje brez razlike stanu.

In evo Vam kranjski Slovenci ta list, evo Vam „Rodoljuba!“

S kamenjem ste ga videli preganjati, še predno se je rodil in na križ so ga pribijali, še predno so ga mogli soditi po njegovih delih; še celo od takih strani, od katerih bi bili pričakovali več razsodnosti, pripravljali se je „Rodoljubu“ jako neprijazen sprejem.

Nekako tesno nam je zategadelj pri srci danes, ko stopamo v prvič pred slovenski narod, a navdušuje nas zavest, da se borimo za pošteno slovensko stvar, in pogum nam daje prepričanje, da mi nismo bili tista kapljica, ki je povzročila, da je čaša prekipela.

Pošteno in dostojno bo skušal služiti „Rodoljub“ poštenu stvari ter narod vsestransko poučevati; napadal in izzival ne bo nikogar, pač pa bo z vsemi silami branil čast stranke, ki ga je poklicala v življenje ter tako delal neumorno na to, da se skoraj povrne pod staro slovensko zastavo — stara sloga.

V to pomozi Bog in razsodnost slovenskega naroda!

Odbor „Slovenskega društva“ in uredništvo „Rodoljuba“.

Politični nauk.

Jezik slovenski — naša svetinja.

Narodnost naša je materni naš jezik. Zaradi tega smo Slovenci, ker govorimo jeden in isti jezik, jezik, katerega smo že v zibelki prejeli od svoje matere. V besedi, v sladki slovenski besedi je znamenje, je moč naše slovenske narodnosti. To prav dobro vedó tisti, ki nam hočejo zatreti našo narodnost, ki hočejo potujčiti nas.

Ti naši sovražniki se bojujejo le zoper naš slovenski jezik: pred svetom vam ga zasramujejo, doma pa ga po strani gledajo in kjerkoli morejo, ga zavirajo, da ne bi mogel stopiti v svojo veljavo ter postati še lepši in popolnši. Saj jih poznate te naše sovražnike, le dobro jih opazujte! Poglejmo celo nekaterega našega uradnika, ka-

LISTEK.

Lep pozdrav

naklonil je v „Slovenskem Narodu“ naš slavní pesnik Simon Gregorčič svojemu duhovnemu tovarisu in prijatelju prečastnemu g. I. Vrhovniku ob priliki njegovega imenovanja za Trnovskega župnika s sledečo prekrasno in času primerno pesmijo:

... Čeznatorna ljubezen do Cerkve
in natorna ljubezen do domovine ste
obé iz enega in istega večnega vira:
dvojčici ste in Bog je obeh začetnik
in vzrok ...

Papež Leon XIII.

Vprašanje glásno, čuj, hrumí:

„Li narodnost, li sveta véra,

Katera prva je, katéra?“

To v tabora nas dva delí.

K čemu, oj bratje, ta razpór?

Kaj treba pravde in prepíra?

Obé iz enega ste vira,

Obé prihajate odzgór!

Protivna ena drugi ní:

Bogú ste iz srca rojéni,

Obé od Njega posvečeni,

Obema naj sréc gorí.

In to sréc je brez mejá,

Ljubáv ta dvojna v njem prostóra

Imeti more in pa mora:

Ljubav, do doma, do Bogá.

Oj bratje, rad bi Vas pozvál:

Vsi z duše neizmerno silo

Ljubimo domovino milo

In Njega, ki dom tak nam dal!

S tem pač bi vtihnil naš razpór ...

A Ti, ki cérkvi zdaj Trnovski

Voditelj pravi boš duhovski,

Ljubezni dvojni te si vzór:

Duhovnik vrl in narodnjak —

Oboje Ti lepó si združil,

Bogú si, domu zvesto služil,

Takó naj služi jima vsak!

In, kot doslej si sploh nam znan,

Tako Ti, dragi moj Vrhovnik,

Ostani vedno vrl duhovnik,

Ostani vedno zvest Slován!

teri bi moral biti vedno z narodom: zna slovenski, a kako silno nerad govori ta jezik, kako se le v največji sili iznebi slovenske besede! Znabiti je sicer dober človek ta uradnik, a od jeze ti vzkipi, kadar pride pogovor na naš jezik, vzkipi pa zato, ker je sovražnik naše narodnosti in ker vé, da je ta tembolj na trdnem, kolikor bolj se spoštuje in okrog glasi naš jezik. Vsi naporji naših sovražnikov, so torej obrnjeni jedino le proti našemu rodnemu jeziku. S temi sovražniki bode vas, dragi rojaki, večkrat seznanil „Rodoljub“ in vam pokazal nevarnost, katera očitno in skrito preti naši materinščini. Za danes vam hočemo na srce položiti le to resnico, da je slovenski jezik naša — svetinja: če to izgubimo, svojo narodnost izgubimo in zginemo Slovenci z zemlje. Že danes pa moramo tudi pokazati jedno priliko, kako nam je samim varovati in čuvati to našo svetinjo.

Veliko vode je preteklo in premnogo težav je bilo, predno smo Slovenci toliko dosegli, da so se našemu jeziku odprle duri v — sodišče. Da smo to doseči hoteli, ni nam šlo samo za čast našega jezika in za pravico naše narodnosti, nego tudi za našo gospodarsko korist. Vsak vé, da bo sodba samo takrat pravična, če se vse tako zapiše, kakor je stranka rekla, če se torej slovenski zapiše, kedar stranka slovenski govori pred sodnikom. Vsak tudi vé, koliko sitnosti in potov mu napravljajo nemško pisanje, katero mora šele na slovenščino pretolmačiti dati, in kolikokrat celó prepozno zvé, kaj piše takšno sodno tuje pisanje. Šele prejšnji pravosodni minister Pražák je vse to do dobrega spoznal in dal je sodnim uradnikom po Slovenskem resne ukaze, kako se naj pri sodiščih zvršuje jezikovna enakopravnost, to je, kako je slovenske uloge ali ustne prošnje reševati slovenski in Slovencu izročevati slovenski pisana rešila.

Znano je, da odsihdob nekatera sodišča res prav lepo uradujejo slovenski, da Slovenci dobivajo n. pr. razsodbe na svojem domačem jeziku. Nekateri uradniki — sovražniki naše narodnosti — pa se vendar ne ravnaajo po ministerskih ukazih in večkrat se celo v slovenski kranjski deželi pripeti, da dobiš na slovensko ulogo nemški odlok, na slovensko tožbo nemško razsodbo. To seveda nikakor ni pravo iz tega tudi Slovenci ne smemo molčé prenašati. Boljše pa ne bode, če bomo samo med sabo nad tako krivico godrnjali. Mi moramo poskrbeti, da se taka krivica na pravem mestu zvé. Slovenski poslanec se je nedavno zaradi tega nemškutarjenja pritoževal na Dunaji pred pravosodnim ministrom. In kaj je minister na to odgovoril? Dejal je, da mu to nemškutarjenje pri naših sodiščih nikakor ni po godu, dejal je, da morajo sodni uradniki tako slovenski uradovati, kakor jim veleajo ministerski ukazi, a dejal je tudi, da bo že s svojo oblastjo pokoril nepokorne uradnike, samo naj se mu naznani, kdo se pregreši zoper slovensko uradovanje. Vidite, to je prava pot, pritožiti se moramo naravnost pri ministru! Seveda je naša prva dolžnost, da, četudi znamo nemški, govorimo v sodišči zgolj slovenski, da pazimo, in, če drugače ni, tudi dostojno zahtevamo, da se naša izjava slovenski dá na zapisnik. Če pa potem venderle dobite od sodišča nemško rešilo, spomnite se, da vam je odprta pot pritožbe do ministra! Imejte vedno pred očmi, da vam gre na slovensko tožbo ali na vsako drugo ulogo — le slovensko rešilo! Tu bode seveda dejali, da ni vsakdo kos spisati tako pritožbo. To je tudi uvidelo „Slovensko društvo“ v Ljubljani. To društvo je zato tukaj, da brani pravice slovenske narodnosti, in zadnjič je sklenilo, da hode vsakemu, kdor se hoče v tem pogledu pritožiti, sesta-

Kakošno je največje mesto na svetu.

Vem, da je že vsak Slovenec slišal pripovedovati od mož, ki so daleč po svetu bili, da je največje mesto na zemlji London. To je glavno mesto angleškega kraljestva na otoku Veliki Britaniji. Angleži so prvi kupčijski in obrtni narod na celém svetu, oni imajo največ naselbin po drugih delih naše zemlje in njim je pokorno skoraj toliko ljudij, kolikor jih ima vsa Evropa skupaj. (Na vsej zemlji živi sedaj 1500 milijonov ljudij in od teh jih pride na Evropo samo 380 milijonov.)

London šteje sedaj skoro šest milijonov prebivalcev (natačno: 5.633.333), torej skoro toliko, kolikor pri nas kraljevina Češka, ali na Nemškem kraljevina Bavarska, in več kot enajstkrat toliko, kolikor vsa Kranjska dežela. Vse mesto pokriva blizu 380 kvadratnih kilometrov, ali skoro trideseti del vse Kranjske. Ko bi bil London enakomerno sezidan okoli ljubljanskega Grada, tedaj bi segal do Trzina, Spodnjih Pirnič, čez Medeno ven, do Razor pri Dobravi, do Lukovice pri Brezovici, do Podpeči, Studenca, Velikega vrha pri Šmarji, čez Podlipo glav in skoro do Dola.

Revežev, t. j. takih, ki nimajo čisto nič svojega, živi v Londonu okoli 120.000. Samo tujcev prebiva v

mestu nad 260.000, torej dvakrat toliko, kolikor ima mesto Trst prebivalcev. V Londonu stanuje več katolikov, kakor v Rimu, (ki ima 400.000 duš), in več Židov, kot v vsej Palestini. V Londonu je 11.000 ulic, 547.500 hiš, 1450 cerkva, 2100 bolnišnic in hiralnic, čez 200 kolo dvorov ter 76 gledališč. (Na vsem Kranjskem je samo 83.900 hiš, cerkva in kapelic pa 1504.) Pred dvesto leti je štel London le 700.000 prebivalcev, polovico manj, kakor jih ima sedaj Dunaj.

Mesto pa ima zato tako ogromno število hiš, ker je v Londonu navada, da v vsaki hiši samo jedna družina (kakih osem do devet oseb) stanuje, dočim pride v Parizu na vsako hišo najmanj trideset ljudij, v Berlinu okoli šestdeset in še celo v Ljubljani stanuje poprečno triindvajset oseb pod jedno streho.

Mesto London leži ob reki Temzi, ki se v Severno ali nemško morje izliva. Čez njo drži v Londonu osemindvajset mostov. Glavni del mesta se vzdiga na levem, višjem bregu Temze. Tu je nastal najstarejši del mesta, takoiimenovana „City“, ki se še sedaj loči od drugih mestnih okrajev ter ima svojo lastno upravo s posebnim županom, kateremu pravijo „lord mayor“. Okoli tega središča narastlo je mesto na vse strani in nebrojna

vilo pritožbo zastonj, samo naznani naj se mu krivica. Pot, katero boš kot Slovenec in kot narodnjak nastopil, bode torej taka: Pošlji nemško rešilo odboru „Slovenskega društva“ v Ljubljani ali pa je oddaj poverjeniku tega društva; odbor bode ukrenil, kar treba, in ti doposlal pritožbo do ministra, katero boš le še podpisal in odposlal na Dunaj, ali pa jo tudi odpošlje društvo. — Tega pota naj se poprime vsakdor in vselej! Nekaj tacih pritožb naj minister ugodno reši in kmalu bode zatrt ves upor proti slovenskemu urado-

Politični pregled.

Presvetli cesar obiskal je pretekli teden Reko, Dalmacijo in Pulj. Povsod pozdravljal ga je narod z velikanskim naudušenjem. Madjari in Lahi pa tudi pri tej priliki niso mogli zatajiti svojega sovraštva proti vsaki slovanski besedi. Živio-klici, s katerimi so Hrvati na Reki pozdravljali svojega ljubljene kralja, razdražili so namreč madjarsko in laško svojat tako silno, da je takoj po odhodu cesarja naščuvala celo tolpo plačanih razgrajalcev, da so tulili in ravsajali pred hrvatsko čitalnico in pred hišami hrvatskih veljakov. — Tu so se pač zopet obistinile besede pesnikove: „Mi vstajamo, a vas je strah!“ — Posebno važno je bilo to potovanje našega cesarja za to, ker ga je pričakovalo na Reki tudi angleško brodovje. Cesar je to brodovje obiskal ter celo pri angleškem poveljniku bil na kosilu. — Angleški in naši listi pripisujejo temu dogodku posebno politično važnost ter mislijo, da je to dokaz posebnega prijateljstva naše države z mogočno Anglijo. — Iz našega državnega

vanju. Če pa to ne bode pomagalo, imeli bodo naši narodni poslanci uzrok, da bodo pri vladi zahtevali, naj dá še bolj trde ukaze za enakopravnost našega jezika. Zatorej — govori vsak Slovenec ponosno svoj jezik v sodni pisarni, glej, da se tvoja beseda tudi slovénski zapiše, in pritoži se, ako sodišče ne rabi tvojega jezika. Tako bodeš obvaroval svetinjo svoje narodnosti in bodeš gospodar na svoji zemlji, drugače — „kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti“!

zboru na Dunaji prihajajo nič vesele novice. Nam Slovanom neprijazni nemški levičarji bodo najbrže zopet prišli na krmilo, posebno žalostno pa je, da se bo to zgodilo le s pomočjo Poljakov, katerim Nemci sedaj obetajo zlate gradove. — Novoizvoljeni mladočeški poslanci so Poljakom predložili Slovani in zato se izgovarjajo, da ž njimi ne morejo stopiti v zvezo. Ako bomo tedaj ob kratkem imeli nam neprijazno vladu, zahvaliti se bomo imeli zato v prvi vrsti Poljakom, ki so zopet jedenkrat pokazali, da so si pač ohranili slovansko besedo, ne pa tudi slovanskega srca. — Za nas Slovence se je pri zadnjih razpravah prav krepko potegnil naš poslanec g. prof. Šuklje, storil pa bo to tudi še poslanec dr. Ferjančič. Žal, da zlasti Kranjski Slovenci nimamo v državnem zboru več mladih in čilih moči! — **Italijanski prenapeteži** so jeli svoj narod zopet očitno hujskati zoper zvezo z Avstrijo in Nemčijo ter napravljajo po vseh večjih mestih shode, na katerih zabavljajo zoper našo

množica hiš vleče se deset in še več kilometrov daleč. Te hiše pa neso tako krasne, kot po drugih prestolnicah, ker jih jako hitro zidajo (vsako leto nastane 15—16.000 novih hiš) in pri tem ne pazijo toliko na zunanji nakras zgradb, kolikor na zložnost in prijetnost stanovanja. Skoro vse hiše so si čisto podobne: vsaka je po dva ali tri nadstropja visoka in ima navadno le tri okna v pročelji. Le bolj v sredini mesta stoje tudi lepe palače in spominske zgradbe.

Vzhodni del mesta na severnem ali levem bregu Temze se imenuje „Eastend“, t. j. vzhodni konec. Tu je vse polno vsakovrstnih tovarn, posebno veliko število velikih pivovaren. Ulice so zelo ozke in umazane, hiše majhne. Tu stanujejo skoro sami delalci. Le ob Temzi je široko nabrežje, kjer je vse pripravljeno, da ladije lahko pristanejo in svoje blago ali naložijo ali pa izkrcajo. Ob nabrežji so velikanska, z visokimi zidovi obdana skladišča (takoimenovani „docks“) za prekmorsko blago. Iz teh skladišč dobiva vsaj polovica Evrope svojo kavo, cukar, dišave, začimbe i. t. d.

Iz „Eastenda“ se pride proti zahodu v „City“, t. j. v mesto. Na začetku stoji starodavni „tower“ (izgovarjaj: „taner“), t. j. utrjena poslopja in stolpi, ki so z orjaš-

kimi zidovi obdani. Tu so nedkaj prebivali angleški kralji, pozneje je bila tu državna ječa in sedaj imajo državni arhiv in druge zdodovinske zbirke, notri shranjene. „City“ ima tudi zelo ozke in majhne plice, da se v njih ni mogoče spoznati. Skoro ravno v sredi mesta vzdiga se veličastna cerkev sv. Pavla, katero so po velikem požaru l. 1666 na novo postavili. Sezidana je po uzoru cerkve sv. Petra v Rimu in ima prostora za 25.000 ljudi, torej skoro za vse ljubljansko prebivalstvo.

V nobenem kupčijem mestu ni trgovina tako skupljena, tako osredotočena, kot v londonske „City“. Tu je središče vseh pošt in brzojavnih uradov, tu so vsi denarni zavodi (v prvi vrsti slavnoznana banka angleška), borze, i. t. d. V „City“ vodijo vsa občila, vse ceste in železnice, da spravljajo tisoče in tisoče kupcev in prodajalcev v najkrajšem času od vseh stranij mesta in okolice v to središče trgovine. Vse ceste in vsi mostovi so z več vrst kočij in vsakovrstnih voz prenapolnjeni ter spremljajo jih celi toki peš-hodilcev. V „City“ vodijo železnice pod zemljo (skozi predore), na zemlji in celo nad hišami. Po dva ali celo trikrat križajo se železnični tiri in sicer vedno jeden nad drugim, na velikanskih železnih mosteh. Najmanj vsakih deset minut

državo. Menda so že pozabili leto 1866! — **Rusko-francoska zveza** je, kakor se je izrazil bivši francoski minister Flourens, že gotova stvar. Francosko brodovje plulo bode v kratkem do ruskega pomorskega mesta Kronstadt, kjer bodo Francozom na čast velike slavnosti. — Rusi so si omislili tudi novo puško-repetirko; ta nova puška ima tako moč, da prebije še na 1000 čevljev meter debelo bruno. Teh pušk so Rusi, s Francoskega, kjer se izdelujejo, prejeli že nad pol milijona. — **Na Turškem** še vedno iščejo glasovitega roparja Athanazija, ki je nedavno s svojo četo ustavil cel železniški vlak, odpeljal nekaj nemških potnikov v gorovje ter jih

izpustil še-le, ko mu je turška vlada izplačala 200.000 frankov ali skoraj 100.000 gld. odkupnine. Vrh tega sedaj vse evropske države turško vlado opominjajo, zakaj tako slabo skrbi za varnost železniških vlakov. — V glavnem mestu Belgije, Bruselju, bo letos 18. avgusta **shod vseh evropskih delavcev**. Zahtevali bodo, da se sme na dan le osem ur delati in da se proglasi 1. majnik kot delavski praznik. Prav bi bilo, da bi se tudi delavcem zagotovil pošten zaslužek in obstanek, nasprotno pa bodo tudi oni morali odjenjati od nekaterih prenapetih in protizakonitih zahtev.

Dopisi.

Iz Žužemberške fare 23. junija 1891. Zelo nas je razveselilo, ko smo zvedeli, da počnete v Ljubljani za male krajcarje izdajati nov list. Tako bomo manj petični kmetje lahko zvedeli, kako se godi po svetu pa tudi iz naše Suhe krajine oglasili se bomo in potožili naše težave, da drugod ne zabijo za nas.

Tisti gospodje, ki so imeli govoriti zaradi Dolenjske železnice, pozabili so na naš kraj in če tudi se ta zguba pozabiti ne da, zvedeli ste gotovo že za drugo, da namreč 1. oktobra t. l.jenja delati železna tovarna (fabrika) na Dvoru.

To je toliko bolj žalostno za nas zaslužek, ker so slabih dohodkov dolžili tudi stroje ali mašine v tovarni, zdaj pa vidimo, kako hodijo ravno tiste stroje kupovat bogati tovarnarji z Dunaja, s Pešte in drugod. Slabih

mašin imajo v teh dveh mestih tudi dosti, torej stare mašine niso krive Dvorske zgube, ampak skoraj gotovo nemarno gospodarstvo prejšnjih let. Delalo in gospodarilo se je, kakor pred 50 in več leti, ravnotako, kakor kmetimo mi, zato pa tudi skusimo, da dobivamo od drugod bolje in ceneje pridelke, kjer se ozirajo na novejšo iznajdbe in skušnje. Kdor ne napreduje s svetom in ne porablja novih skušenj, tega svet zatre! Naš kraj dobro vé, kako se dela v Ameriki, ker ne delamo kakor Amerikanci, zato omagujemo.

Ker govorimo o Ameriki, naj povem, da dobi Žužemberško gasilno društvo od naših tamkajšnjih rojakov svilnato zastavo, ki je stala krog 150 dolarjev, ali več kot 300 goldinarjev. Lepo je, da se nas domačinci spominjajo onkraj širokega morja, ali nam bi trebalo toliko

pripelje podzemeljski ali nadzemeljski vlak natlačene vozove do središnjih postaj v „City“. Vrh tega pa posredujejo še parniki velikansk promet ob Temzi.

Na zahodni strani „City“ stoji „Westminster“ in „Westend“ (zahodni konec). Tu se nahajajo mnogo lepše zgradbe, krasne palače in prostorni vrtje (St. Jamespark, Hydepark). Tu je sedež državnih oblastev, dvora, plemenitšev in bogatinov. Jedna cela ulica ima samo takomenovane „klubne“ palače, kjer se londonski bogataši za svojo zabavo zbirajo in z vso zloznostjo življenje uživajo. V „Westminstru“ vzdiga se tudi westminsterska opatija, kjer se nahajajo grobje angleških kraljev in spomeniki drugih imenitnih Angležev. V tem delu mesta so tudi vsi znanstveni zavodi, n. pr. vseučilišče, učenjaške družbe in pred vsemi slavni „Britanski muzej“, ki hrani preimennitne stare zbirke.

Na južnem bregu Temze ležita mestna dela „Lambeth“ in „Soutwark“, ki obsegata skoro četrtno vsega mesta. Tudi tu se križajo železnice nad hišami po trikrat jedna vrh druge in na takih križiščih opaziš lahko po 500 vlakov na dan mimo hrumeti. Najzadnji predmestji proti jugovzhodu sta „Grinič“ in „Vulič“ (Green-

wich, Wolwich). V prvem je svetovnoznana zvezdarna, po kateri čas določujemo, v drugem pa so velikanske tovarne za orožje in livarne za tope. Zunaj predmestij je potem na tisoče malih posestev in letovišč sredi zelenih vrtov po valoviti ravnini. Posebno proti jugu in proti zahodu prebivajo londonski meščanje po 15—16 kilometrov daleč od „City“.

Velikanskemu prometu v Londonu služi 2200 poštnih in telegrafskih uradov s 15.000 uradniki. 19.000 kočij in 1.500 omnibusov. Vseh pivarn je 7.600, kavarn 1.800, gostilnic s prenočišči 510, pekarij 3.100, mesnic 2.500 i. t. d. Samo za osebno postrežbo potrebujejo 326.000 možkih in ženskih oseb, za javno varnost pa skrbi 14.000 redarjev. V Londonu se porabi vsako leto 2.200.000 vreč moke, 1.600.000 goved, 450.000 volov, 260.000 prašičev, 8.500.000 komadov perutnine in divjačine, 220.000.000 rib in 510.000.000 kamenic (ostrig). Preračunili so, da Londončani potrosijo na leto 400.000.000 lir šterlinskih, vsaka po deset goldinarjev.

denarjev še bolj za gasilno orodje, posebno za novo brizgalnico. Gasilec je orodje zoper ogenj najpotrebnejša stvar.

Mislili smo, da bomo letos imeli sv. birmo, ker je ni bilo že 6 let, pa pravijo, da je ne bo, akoravno bi bila to živa potreba velikega okraja. Za cerkev bomo morali, kakor se sliši, napraviti nove orglje in stopnice, kar bo stalo menda 7000 gld.

Težko bi zmagali toliko denarja in tudi ne vemo, zakaj bi velik ta znesek morali trpeti sami. Orglje in stopnice rabilo bode v Božjo čast več rodov, vzelo naj bi se torej za to nekaj posojila, ki bi se počasi odplačevalo. Ne kratimo se novostim v povzdigo hiše Božje anti škodljivo je kraju najedenkrat odvzeti toliko gotovine, ko vemo, kako živo jo potrebuje. Sicer pa smo radi pripravljeni storiti, kar je v naših močeh.

Slovenske in slovanske vesti.

(Prva številka „Rodoljuba“) poslala se je društvenim poverjenikom, nekaterim zastopstvom in našim prijateljem po deželi v več iztisih. — Usojamo se prositi dotične gospode in somišljenike, da naj priposlane številke blagovolijo v svojih prijateljskih krogih razdeliti ter listu novih naročnikov in „Slovenskemu društvu“ novih članov pridobiti. Cena listu za nedruštvenike označena je na prvi strani; pristopen je pač tudi najubornejši slovenski koč! — Društvenikom „Slovenskega društva“, ki plačajo na leto tudi le 1 gld. udnine, pošilja se list brezplačno. Društvene poverjenike prosimo, naj stvar uredé tako, da se bo pošiljal „Rodoljub“ za vse društvenike in naročnike dotičnega kraja skupaj poverjeniku. — Tudi kjer še ni poverjenika, bi kazalo naročnikom list skupno naročiti ter nam naznaniti osebo, kateri naj se dotični iztisi pošiljajo. Na ta način se zamudna in draga odprava lista zdatno olajša, breme razdelitve posameznih številka pa ni tako težko. — Pomisliti je pač treba, da je ustanovitev „Rodoljuba“ omogočila sploh le narodna požrtovalnost. Pri tej priliki prosimo svoje somišljenike, da naj se ne strašijo hude nasprotne agitacije. „Rodoljub“ bo pošten in nikomur se ne bo treba plašiti njegove tovaršije. Prinašal bo redno in točno najzanimivejše politične in dnevne novice, potem gospodarske in obrtne stvari in tudi za pošteno zabavo bo skrbel s povestmi, smešnicami i. t. d. Skratka skrbel bode za raznovrstnost ter tako prinesel vsakemu nekaj.

(Dr. Bleiweis-ova slavnost.) „Pisateljsko društvo“ v Ljubljani sklenilo je, da uzida v hišo, v kateri je živel in umrl preblagi oče Slovencev, dr. Janez Bleiweis, v Ljubljani spominsko ploščo. — Ta imenitna narodna slavnost, pri kateri bosta sodelovala tudi vrli „Ljubljanski Sokol“ in slavno delavsko pevsko društvo „Slavec“, vršila se bo v nedeljo dne 12. julija t. l. — Želeti bi bilo, da se tudi narodna društva z dežele v obilnem številu udeležijo tega narodnega praznika; pokazati je treba svetu, da Slovenec hvaležno časti spomin svojih slavnih mož.

(V kmečkih občinah Isterskih) bil je pri zadnjih volitvah v državni zbor vsled očitne goljufije lahonske stranske izvoljen tudi zagrizen nasprotnik Slovencev in Hrvatov, dr. Tomaž Vergottini. — Naši volilni možje

imeli so namreč gotovo večino in zategadelj zavrgla je nasprotna komisija toliko glasov, da je Vergottini imel večino. — Vsled pritožbe naših volilcev pa je sedaj državni zbor izrekel to volitev za neveljavno, dr. Vergottini se je pa tega tako ustrašil, da je brž odložil svoj mandat ter odkuril domov. — Celo goljufijo razkril je v državnem zboru v dotičnem odseku naš vrli domači poslanec g. dr. Ferjančič, ki je bil v tej stvari poročevalec. — Naši Istrani so sedaj zopet vsi naudušeni ter obljubujejo, da bodo kakor en mož zopet volili svojega prejšnjega kandidata, požrtovalnega narodnega odvetnika g. dra. Laginjo v Pulji. — Živeli!

(Odprava proste luke v Trstu) in uvedenje državnega užitninskega davka, kakor tudi razširjenje davčne črte globoko v okolico in pridruženje iste k mestu je že gotova stvar. Za slovenske okoličane pomenja to hudo davčno breme, kateremu se je v državnem zboru prav krepko opiral vrli okoliški poslanec g. vit. Nabergoj. Žal, da je njegov trud imel le malo uspeha, ker laški tržaški poslanci Luzzato, Burgstaller in Stalitz niso imeli srca za slovenskega kmeta. — Za našo gorenjsko stran utegnili bi imeti odprava proste luke v Trstu to dobro posledico, da se bo morda prej zidala železnica iz Divače do Škofjeloče. — Čas bi že bil!

(Slovensko petje in slovenske propovedi iz cerkve prognane.) V farni cerkvi sv. Jušta v Trstu se odslej ne bo več smelo slovenski peti in tudi slovenske propovedi (pridige) so se ustavile. — To je pač žalostna zmaga laških zagrizencev in mi moramo le obžalovati, da se cerkvenim oblastim ni posrečilo ohraniti Tržaškim Slovincem svete pravice, da smejo vsaj Boga prositi in hvaliti v maternem jeziku.

(Na Koroškem) imeli bodo letos občinske volitve, na katere se tamošnji Slovenci že pridno pripravljajo. — Ako zmagajo, potegovala se bodo slovenska županstva lahko bolj uspešno posebno za slovenske šole, za kakoršne so dosedaj ubogi koroški Slovenci zastonj prosili trde Nemce, ki gospodarijo v koroškem deželnem zboru. O izidu teh važnih volitev bomo ob svojem času poročali. — Bog dal srečo!

(Češka jubilejska razstava) otvorila se je letos majnika meseca v Pragi v proslavo stoletnice prve češke

razstave. — S početka mislilo se je, da se bodo udeležili te imenitne razstave tudi Nemci na Češkem, a ti so se po večini skujali in zdaj kaže cela razstava zgolj le, kaj premore češki um in češka dlan. — Razstava obsega vse obrtne in gospodarske stroke ter je tako velikanska in krasna, da take v celi Avstriji že ni bilo od Dunajske svetovne razstave leta 1873. Do sedaj obiskalo je razstavo že nad pol milijona ljudi iz domačih in tujih krajev in vsak dan dovažajo navadni in posebni vlaki novih gostov. Celó iz daljne Amerike prihiteli so tamošnji Čehi v domovino, da se veselé velikanskega napredka svojega naroda. O priliki te razstave sklicali so Čehi na praznik sv. Petra in Pavla v Prago, tudi občeslovanski shod „Sokolcev“, katerega so se udeležili poleg vseh avstrijskih „Sokolov“ tudi oni iz Amerike in nekaj francoskih telovadcev, tako, da se je zbralo skupaj okolu 6000 telovadcev. — Tudi slovenska „Sokolska“ društva, na čelu jim naš vrli „Ljubljanski Sokol“ odposlala so na ta shod svojo posebno deputacijo, katero so bratje Čehi z velikanskimi častmi sprejeli.

(Ustredni matice šolska) imenuje se češko šolsko društvo, ki se je bilo ustanovilo istotako, kakor vrla naša „Družba sv. Cirila in Metoda“ v bran zoper zloglasni nemški „Schulverein“. — Da je bilo društvo res potrebno, kaže pač najbolje to, da je v desetih letih svojega obstanka ustanovilo dva gimnazija, 42 ljudskih šol in 40 šolskih vrtov. — Posnemajmo tudi mi vrle naše brate Čeha v dejanski ljubezni do maternega jezika ter krepko podpirajmo našo družbo sv. Cirila in Metoda, katera ima najlepšo nalogo med vsemi našimi društvi.

(Posojilnice) pričele so se sedaj bolj pridno ustanovljati tudi na Kranjskem. V Žužemperku posluje posojilnica šele dva meseca, pa ima denarnega prometa že čez 7.000 gld. — Uloge obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$, denar pa posojuje na intabulacijo ali pa poroke po 6% . — Tudi v Radovljici se je ta dni otvorila posojilnica, v Kranji pa se bo ob kratkem. — Take posojilnice, ki jih imajo v rokah pošteni in izkušeni domačini, so najboljše sredstvo zoper kmečko oduševstvo, posebno ako gledajo na to, da se posojila dovolijo le takim posestnikom, kateri rabijo denar za kako nujno potrebo ali pa kako koristno napravo. Zategadelj mi te zavode našim kmetovalcem prav toplo priporočamo.

(Kamniška železnica) vozila je majnika meseca 9773 ljudi in 1977 ton tovorov. — Promet bi bil gotovo še veliko večji, ako bi cene za ljudi posebno pa tovarne tarife primerno znižali. — Tudi nekoliko več hitrosti bi vlakom prav nič ne škodovalo.

(Živega srebra) se je na Kranjskem leta 1889 pridobilo 5665 kvintalov in sicer v Idriji 5277, v Litiji 239 in pri sv. Ani blizu Tržiča 149 kvintalov. Skupna vrednost tega živega srebra znašala je 850.052 gld. Svoj kruh služi pri teh rudokopih nad 1200 delavcev.

(Na krojaško-obrtnem učilišču v Ljubljani,) dopuščenam po visoki c. kr. deželni vladi, pričnejo tekom t. m. tečaji za poduk o prikrojevanji moških in ženskih oblačil. Tečaji za moške krojače trajali bodo 3—4 tedne, za ženske pa 2—3 tedne. Oglasila sprejema in natančneje pojasnila daje vodja učilišča g. Matija Kunc v Ljubljani.

Razne vesti.

(Lastno služkinjo ustrelila) je blizu Čakovca na Ogerskem soproga nekega grajščaka, ker jo je imela na sumu, da je v grešni zvezi z njenim soprogom.

(Samomor zaradi kanarčka.) Čudna dogodka pripetila se je v Rešici. Soproga nekega višjega uradnika tamošnjih fužin avstro-ogerske državne železnice, lepa, mlada gospa, ustrelila se je v glavo in umrla dve uri pozneje. V pismu, katero je zapustila, je bilo citati: „Grem za svojim kanarčkom! Z Bogom!“ Stvar vzbudila je velik hrup, ker nikdo ne more verovati, da bi 30letna, obče čislana gospa, katero je tudi sprog strastno ljubil, si vzela življenje samo zaradi tega, ker je njen ljubljeni kanarček poginil dan poprej.

(Srečna dežela.) Kakor znano so Nemci pred kratkim odkupili Angležem mali v nemškem severnem morji ležeči otok „Helgoland“. Sedaj so otvorili tam tudi svoje solišče, a čuda — sodnik je moral takoj prvi dan križem roke držati, ker se ni prikazal k sodišči niti kak tožitelj, niti kak obtoženec. — Žal, da pri nas ni tako.

(Najdaljšo železnico na svetu) zidajo sedaj Rusi, namreč od meje Evrope čez celo Sibirijo do mesta Vladivostoka ob Kitajskem morju. — Ta železnica dolga bo

6500 kilometrov, tedaj več kot desetkrat tako dolga, kakor proga od Trsta do Dunaja. Stala bo ta železnica več kot 400 milijonov goldinarjev našega denarja. — Gotova bo do leta 1894., zidali pa jo bodo večinoma vojaki in kaznjenci.

(Škarje in kosa.) Neki kmet stavljal je s krojačem, da le-ta ni v stanu v dvanajstih urah s škarjami postrici kos travnika, ki ga kmet s koso lahko v četrte ure pokosi. — Krojač je stavo dobil, ker je že v šestih urah tisti kos travnika prav do golega postrigel.

(Prva loterija) ustanovila se je leta 1825. v Genovi na Laškem. V Avstrijo prišla je ta malovredna javna igra leta 1751.

(Železnica iz Sarajeva v Mostar.) Prve dni avgusta meseca izročila se bode prometu nova železniška proga Sarajevo-Mostar, ki je dolga 134 kilometrov. S to progo bode Sarajevo direktno zvezano z Adrijo, ker je 43 kilometrov dolga proga že več let odprta. V narodno-gospodarskem oziru je ta zveza z morjem velike važnosti za glavno mesto Bosne in bode ugodno uplivala na razvoj tamošnje trgovine, ki se bode odslej razširjevala po novi prog.

(Bedasta stava.) Dva angleška prostovoljca stavila sta, da li se more pušiti pipa, nabasana z mešanico iz tobaka in smodnika. Ko je neumnež, ki je sprejel stavo, hotel užgati pipo, razletela se mu je pod nosom ter ga hudo ožgala in opekla na očeh.

(Koliko minut je preteklo od Kristovega rojstva?) Nekdo, ki ima gotovo dovolj časa, izračunal je, da je preteklo od Kristovega rojstva do 1. p. m. 994,781.580 minut. Prva milijarda ali 1000 milijonov bo pretekla še le v $9\frac{1}{2}$ letih, namreč dne 3. decembra l. 1900 ob 2. uri in deset minut popoldne. Kdor ne veruje, naj pa sam preračuni.

Poučne stvari.

(Zoper oslovski kašelj) priporočajo strokovni listi sledeče priprosto sredstvo: Daj v čist pisker 2—3 litre dobrega svežega mleka ter pusti je vreti tako dolgo, da nastane gosta rumena tekočina. (Paziti pa moraš, da se mleko ne prismodi.) To tekočino prelij potem v kako podolgasto ploščnato posodo ter počakaj da se shladi in strdi, tedaj jo raztolči v droben prašek — in zdravilo je gotovo. — Od tega zdravila daj bolniku vsako uro po jedno žlico; ako bi otrok suhega praška ne hotel použiti, zmoči prašek nekoliko z vodo.

(Nevarna razvada) znana tudi pri nas je ta, da se nove rane pokrivajo s pajčevino. S to stvarjo se

(Dobro mu je vrnil.) Tirolce, kakor znano, radi dražijo, da jih še le v 40. letu pamet sreča. — Nekoč vozil se je po železnici tirolsk kmetič in sprevodnik (konduktar) vprašal ga je, hoteč se z njim nekoliko pošaliti, je-li to resnica? — „Resnica, resnica“, odgovori mu mirno Tirolec. — „Za božjo voljo, kaj pa potem počnete z vsemi tistimi tepci, ki še niso 40 let stari?“ vpraša zopet porogljivo konduktar. — „Tisti pa vsi — konduktarji postanejo“ odrezal se je Tirolec in sprevodnik jo je z dolgim nosom pobrisal.

prav lahko kri zastupi in nedavno umrl je na Nemškem neki vrtnar, ker je globoko urezo na roki obvezal s pajčevino.

(Zoper pereč ogenj) [Rotlauf] pri prešičih priporoča nemški časnik „Der Landwirt“ kot jako uspešno sredstvo železni vitrijol ali galico. To sredstvo mora se živalim dobro semleto ali stolčeno vsak mesec skozi 4 dni med krmo zmešati, tako, da pride na doraslega prešiča dobro pol majhne žlice, za mladiča pa nožna špica. — Nek velik živinorejec na Nemškem dela menda tako že nad 20 let in nikdar še ni imel za perečim ognjem bolnega prešiča.

Banka „Slavija“ v Pragi

priporoča se za
zavarovanje življenja
po najraznovrstnejših načinih ter za
zavarovanje proti požarnim škodam.

Banka „Slavija“ je po številu svojih členov, po letnih prejemkih in po premoženju svojem, katero je v **dva in dvajsetih letih njenega obstoja iz nič narastlo nad šest milijonov goldinarjev**, jedna največjih zavarovalnic naše države.

Vse škode, ki se prigode vsled ognja, strele, razpoka ali vsled poškodovanja pri gašenju, cenjujejo in izplačujejo se takoj. Za take škode izdala je banka doslej **že nad osemnajst milijonov goldinarjev**.

Uprava banke je čisto narodna; vse notranje njeno uradovanje vrši se izključno le v slovenskih jezikih.

Krajne zastope ima „Slavija“ po vseh večjih krajih na Slovenskem; **generalni zastop** — ki je doslej izgotovil že nad 100.000 zavarovalnih pogodb — **pa se nahaja v Ljubljani, v lastni hiši bankni** (1—1)

v Gospodskih ulicah št. 12.

!Na pol zastonj!

dobiti je od 4. julija t. l., in dokler je kaj zaloge

**preostale
slamnike za gospode,
dečke, dame in deklice,
solnčnike, cvetke in tricotaille,**

nadalje nogovice za moške in ženske, rokavice iz svile in sukanca, plavne hlače, telovnike za veslarje, nederce s čipkami, predpasnike črne in pisane, srajce za dame in gospode itd. itd. pri

J. S. BENEDIKT-u

zaloga za žensko konfekcijsko blago
v Ljubljani. (2—1)